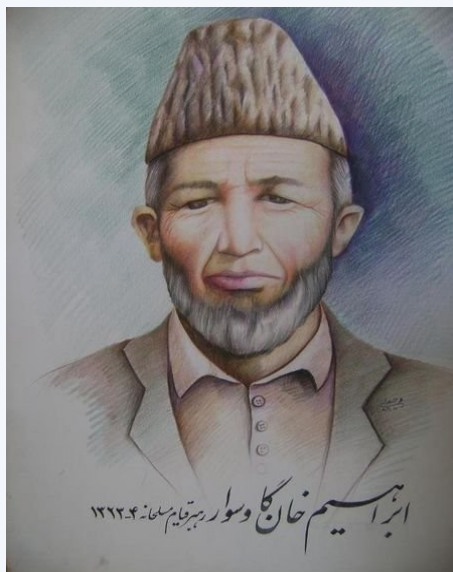

داستانهای مردان نامدار افغانستان

ابراهیم گاوسوار

محمد ابراهیم گاوسوار، ۲۶ ثور ۱۲۹۴ ش در قریه برگر ولسوالی شهرستان از ولایت ارزگان (دایکندی کنونی) افغانستان متولد شد. پدر او محمد موسی خان، از متنفذین منطقه بود. برخی درباره لقب گاوسوار می گویند که پدر کلان او ارباب امیرداد بزرگ قوم اخی، بر گاو زین شده سوار می شد و به همین جهت گاوسوار نام گرفته است. خود ابراهیم گاوسوار درین باره چنین عنوان می گوید.

روزی حاکم دایزنگی پدرم را که ملک قریه بود، نزد خود فراخوانده بود. چون در همان ساعت خری یا اسپی حاضر نبود، ناچار بر گاوی سوار شده و نزد حاکم رفتم. همین یک بار سواری بر گاو کافی بود که او و اسلافش به گاوسوار معروف شوند.

قیام محمد ابراهیم خان

قیام ابراهیم خان در اعتراض به ادامه سیاست محرومیت و تبعیض حکومت هاشم خان علیه هزاره ها رخ داد. یکی از این سیاست ها، گرفتن مالیات اضافی از هزاره ها بود. در زمان حکومت محمد هاشم، صدراعظم افغانستان (۱۳۰۸ - ۱۳۲۵ ش)، او دستور داد از تمامی حیوانات مناطق هزاره نشین، مالیات روغن به طور سرانه گرفته شود. این مالیات

سنگین، چنان برای مردم دشوار بود که برخی از آنان مجبور به مهاجرت به کشورهای همسایه شدند.

شروع قیام محمد ابراهیم خان

محمد ابراهیم، در ۱۳۲۴ش به حکومت دایزنگی که اداره دای‌کندی را نیز بعهدہ داشت، از فشار مالیات و فقر و نارضایتی مردم شکایت کرد. در پاسخ، محمد ابراهیم گاوسوار زندانی شد و پس از چند روز نظر به درخواست برخی افراد بانفوذ محلی آزاد شد. او همچنین به مسئولان محل زندگی خود اعتراض کرد که بی جواب ماند. سپس محمد ابراهیم، با همراهی دهقانان خرد و مردم فقیر در ۱۲۲۳شمسی مجبور به قیام شدند. وی قریه اولقان مرکز شهرستان را تسخیر کرد سپس او با همراهی دهقانان پنجاب این منطقه را محاصره کرده و تقاضای خود را مبنی بر لغو مالیات سرانه روغن از هزاره‌ها، به حاکم پنجاب رساند. حاکم پنجاب درخواست قیام‌کنندگان را به حکومت مرکزی منتقل کرد. نتیجه این قیام با برکناری محمد هاشم از سوی ظاهر شاه تمام شد. این تصمیم پس از گسترده شدن دامنه قیام بود. در ۲۵ حمل سال ۱۳۲۵ش، محمد هاشم برکنار شد و برادرش محمود صدراعظم گردید. محمود برخلاف هاشم، راه مصالحه را با قیام‌کننده گان در پیش گرفت.

هیئت آشتی

ظاهر شاه و نخست‌وزیر جدیدش، از روحانیان و سران هزاره دعوت کرد تا میان دولت و محمد ابراهیم گاوسوار آشتی برقرار کنند. روحانیون نظر دادند که با دولت باید صلح کنند. محمد ابراهیم نظر روحانیت را پذیرفت و قرار شد همراه این گروه و افراد دیگر به کابل برود.

اقامت محمد ابراهیم در کابل

پس از مذاکرات طولانی، یکسال بعد، مالیات روغن از مردم هزاره برداشته شد. محمد ابراهیم گاوسوار به خواست حکومت در کابل ماندگار شد تا در خفا زمینه حرکت‌های ضد دولتی از او سلب شود. برخی معتقدند که قیام محمد ابراهیم گاوسوار، فضا را برای مقاومت هزاره‌ها افغانستان در برابر رفتارهای تبعیض‌آمیز دولت هاشم خان مهیا کرد. از جمله، سید اسماعیل بلخی تحت تأثیر این واقعه، به فعالیت‌های سیاسی روی آورد.

تشکیل حزب اتحاد و اقدام علیه سلطنت

محمد ابراهیم، در کنار سید اسماعیل بلخی و چند نفر دیگر، حزب اتحاد را تشکیل دادند. حزب اتحاد رویه اعتراضی و رویکردی مسلحانه داشت و در نوروز سال ۱۳۲۹ش، طرحی برای ترور شاه محمود خان صدر اعظم و براندازی دولت در نظر گرفت. در این برنامه قرار بود محمد ابراهیم گاوسوار مسئولیت شلیک شروع را بر عهده بگیرد، اما این

طرح پیش از اجرا افشاء شد و حلقه رهبری حزب اتحاد همگی دستگیر شدند. محمد ابراهیم گاوسوار و سید اسماعیل بلخی و دیگر اعضای حزب اتحاد، بدون محاکمه تا ۱۳۴۳ش در زندان دهمزنگ کابل ماندند. او در این سال به دستور دکتر محمد یوسف و با تصویب قانون اساسی جدید و آغاز دهه دموکراسی از زندان رها گردید.

مرگ در تبعید محمد ابراهیم گاوسوار پس از آزادی از زندان دهمزنگ، در شهر پلخمری زندگی می‌کرد؛ چرا که پس از زندانی شدن او و اعضای حزب اتحاد، دولت وقت افغانستان، خانواده و خویشاوندان او را به شهر پلخمری در ولایت بغلان تبعید کرده بود. گاوسوار تا پایان عمر تحت مراقبت دولت زندگی می‌کرد. و سرانجام ۱۴ آذر ۱۳۶۱ش درگذشت.

منابع

۱. ابراهیم گاو سوار در ویکی پیدیا فارسی

https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D9%87%DB%8C%D9%85_%DA%AF%D8%A7%D9%88%D8%B3%D9%88%D8%A7%D8%B1

۲. قیام تاریخی و دهقانی ابراهیم خان گاو سوار نوشته علی تقوایی در ویبسایت دنیای هزاره

<https://hazaraworld.com/fa/ebrahim-khan-gaw-sawar>

۳. محمد ابراهیم گاوسوار منتشر شده در ویبسایت خامک شاپ نوشته عبدالطیف مجیدی

<https://khamakshop.com/%D9%85%D8%AD%D9%85%D8%AF%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D9%87%DB%8C/%D9%85-%D8%AE%D8%A7%D9%86-%DA%AF%D8%A7%D9%88%D8%B3%D9%88%D8%A7%D8%B1>

علامه شهید سید اسماعیل بلخی